

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9 Sub. Code :

4	5	4	5	2
---	---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	2	4
---	---	---	---

M.Ed. (Gen.) 2nd Semester
(2055)

**PSYCHOLOGY FOR INDIVIDUAL AND SOCIAL
DEVELOPMENT-II (In all Mediums)**

Paper-II C08-PIS-II

Time Allowed : Three Hours] [Maximum Marks : 60

Note :— Attempt FIVE questions in all selecting ONE each from Units I-IV and Q. No. 9 (Unit-V) which is compulsory. All questions carry equal marks.

UNIT-I

1. Give an account of theories of transfer of learning and their educational implications. 6+6
2. Write notes on :
 - (a) Latent learning
 - (b) Achievement motivation. 6+6

UNIT-II

3. Discuss the Vedantic concept of personality. 12
4. What is meant by the term conflict ? Discuss types and management of conflict. 4+8

UNIT-III

5. Describe Sternberg's theory of intelligence. 12
6. Suggest ways to develop emotional and spiritual intelligence. 6+6

UNIT-IV

7. Who are learning disabled children ? Discuss the characteristics of different kinds of learning disabled. 4+8
8. Explain the term Inclusive Education. Discuss the process of imparting inclusive education and barriers in this process. 4+4+4

UNIT-V

9. Write short notes on :
 - (a) Factors affecting learning
 - (b) Adjustment
 - (c) Assessment of multiple intelligence
 - (d) ADHD. 4×3

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- यूनिट I-IV में से एक-एक प्रश्न चुनकर कुल पाँच प्रश्न हल करें, तथा प्रश्न संख्या 9 (यूनिट-V) जो कि अनिवार्य है। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

यूनिट-I

1. सीखने के हस्तांतरण के सिद्धांतों और उनके शैक्षिक निहितार्थों का विवरण दें। 6+6
2. नोट लिखें :
 - (a) अव्यक्त अधिगम
 - (b) उपलब्धि प्रेरणा। 6+6

यूनिट-II

3. व्यक्तित्व की वेदांतिक अवधारणा पर चर्चा करें। 12
4. संघर्ष शब्द का क्या अर्थ है ? संघर्ष के प्रकार और प्रबंधन पर चर्चा करें। 4+8

यूनिट-III

5. स्टर्नबर्ग के बुद्धिमत्ता के सिद्धांत का वर्णन करें। 12
6. भावनात्मक और आध्यात्मिक बुद्धिमत्ता विकसित करने के तरीके सुझाएँ। 6+6

यूनिट-IV

7. सीखने में अक्षम बच्चे कौन हैं ? सीखने में अक्षम विभिन्न प्रकार की विशेषताओं पर चर्चा करें। 4+8
8. समावेशी शिक्षा शब्द की व्याख्या करें। समावेशी शिक्षा प्रदान करने की प्रक्रिया और इस प्रक्रिया में आने वाली बाधाओं पर चर्चा करें। 4+4+4

यूनिट-V

9. निम्नलिखित पर संक्षिप्त टिप्पणियाँ लिखें :
 - (a) सीखने को प्रभावित करने वाले कारक
 - (b) समायोजन
 - (c) बहु-बुद्धि का आकलन
 - (d) ADHD। 4×3

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ, ਯੂਨਿਟ I-IV ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 9 (ਯੂਨਿਟ-V) ਜੋ ਕਿ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਓ। 6+6
2. ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
 - (a) ਅਪ੍ਰਗਟ ਸਿੱਖਿਆ
 - (b) ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ। 6+6

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੇ ਵੇਦਾਂਤਿਕ ਸੰਕਲਪ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 12
4. ਟਕਰਾਅ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ? ਟਕਰਾਅ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4+8

ਯੂਨਿਟ—III

5. ਸਟਰਨਬਰਗ ਦੇ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 12
6. ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਸੁਝਾਓ। 6+6

ਯੂਨਿਟ—IV

7. ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰਥ ਬੱਚੇ ਕੌਣ ਹਨ ? ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰਥ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4+8
8. ਸੰਮਿਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਸੰਮਿਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4+4+4

ਯੂਨਿਟ—V

9. ਨਿਮਨਲਿਖਤ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
(a) ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ
(b) ਸਮਾਯੋਜਨ
(c) ਬਹੁ-ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਆਕਲਨ
(d) ADHD. 4×3